

ویژه نامه‌ی شهرستان مریوان

مشكلات زیست محیطی آن

ویژه نامه‌ی خبری - زیست محیطی چیا، سال اول، شماره ۲۳

"نه ناسمانه بخنکاوه؟! ئەم زەمینە بۇ نەزۆکە؟!"

ئەمین عەزىزى

بدهینه تمنیا "دوو" لەو کیشانە کە "مشت نموونەی خەروارە". تا بىر ھېنائەوە و ھوشیاری و ھەنگاویک بىت بەرەو ئاشت بۇونەوە و گەپانەوە بۇ باوهشى ژىنگە خوشەویستە كەمان. يەكمە؛ كەس ناتوانىت حاشا لەوە بکات كە "مەريوان"، خاونەن سروشىتىكى پازاوا و دىيمەتىكى دلەقىنە و ولايەتكى شاخلىرى و پې دارستان و سەر سەوزە؛ بەلام، تاخۇ لە بەر چى ئەوە چەند سالىكە ئەم چىا و دارستانانەي، كەوتۇوە بەر ئاوري رېق و نفرەتى ناھەزانى ئەم سروشىتە بەھەشتىيە و بە رۆزى رۇشنا، لە بەرچاوا ئەمەمۇ ھەممۇ ئەم زېپە سەوزەنەي و لاتمان دەبن بە خۇلەمیش؟! بە تايىت لە چەند حەوتۇوی رابرددوودا رۆز نىبە لە چەند لاوه كلېي ئەم ناگىرە نغۇرە بەرز نەيىتەوە. هەر چەند يەكى لە ھۆكاني سۇوتانى ئەمەمۇ دارستانىت دەتوانىت بە پېكەوت يَا سروشىتى بىت. بە هەر ھۆيە كەدە، ئەم رووداوه دەنەزىنە، يەك لەو كىشە و گەفتانەيە كە داھاتۇوی ناوجەي خستووهتە مەترىسيەوە و دىارە ئەگەر چارەيە كى بۇ نەكىت، گۆرانى كەش و ھەوا و وشكەسالى و قات و قپى و ھەزار دەرد و بەلامى نەخوازاوى دىكەي بە دواھىيە. ئەمەم بە پاستى خەسارىتىكى گەورەي ژىنگەيە كە داھاتۇوی ژيانى شارنىشىن و گۈند نشىنى مەريوانى خستووهتە ژىر سېيەرى نگىرسى خۆى. دووھەم؛ مەريوان "زىييار" يېكىشى ھەيدە كە حەيف و سەد مەخابىن لە هەر ولات و ناوجەيە كى دىكەدا بۇوايى، كورد و تەنەن، خەللىكى ئەم و لاتە "نابىيان لە ناو رۇندا بۇو". زىييارىك لە ئامىزى دەيان كىوي سەرەزى چىر و دارستانى، بە ئاۋىكى زولاللەوە، كە ھولمە سېحراروييە كە ئەنەنەت سەرسەزى و فېنىكى دەبهەشىتە ناواچە، بەلام ج قۇماوە كە ئىيىستا ئەم بەحرە بەھەشتىيە بۇوە بە وەبىلى كەردىنمان و بە سەر دەستمانەوە ماۋەتەوە؟ بۇ لەو ھەممۇ جوانى و خېز و بەرە كەتە تمنیا زەلکاۋىكى ماۋەتەوە كە ئەۋىش بۇوە ئەنگەمىيە مېشۇولە پىس و گەزندەكان؟!!.

(NGO) پېكخراوهىيە كى خەللىكى و ناھەزىيە كە نە گەيدراوه بە دەۋەتەوە نە شوين پەنجەيى حاكىمەت و دەسەلات لە ناوايدا بەدى دەكىت. (NGO) بە شىيەيە كى فەرمى ھېچ بۇوجهىيە كە دەۋەت وەر ناگىت و بۇ دايىن كەردى كاروبارى مالى خۆى پشت دەبەستى بە ئەندامەنەي كەن ئەم كەسانەي كە بە شىيەيە كە شىيە كەن ھاۋىپىن لە گەل كەردى و مەبەستە كەن ئەم (NGO) يە. لە راستىدا (NGO) لە خەللىك دروست دەبىت و بۇ خەلکىش دەگەپىتەوە، خەللىك سەرى دەخات و لە ئاكامىشدا بۇ خواستە كەن خەللىك دەشكىتەوە. ژمارە حىسابى ئەنجومەننى سەوزى چىا:

فایل شمارەي آيندە ویژە نامەي چىا:
اولىن سالگەر نشىريەي چىا» مى باشد.
لدا از علاقمەدان خواهشىمندەم كە مقلاط و نظرات خود را در اين زمينه به دفتر نشىريه ارسال فرمائىند.

سخن آغازىن

بە نام خالق طبیعت

شهرستان مریوان با وسعت كمش متاسفانە با چندىن مەضل اساسى و زیست محیطى جدى روپورىست:

1. آتش سوزى جنگلەنەي آن كە چند سالى است چىزى حدود ۱۵ هزار هكتار از بهترین جنگلەنەي اين ديار را به كام خود كشىدە است.

2. وضعیت بىسياز رو بە و خامت تالاب زريبار.

3. دفع نامناسب و غير اصولى زبالەي سطح شهر در روستاهای عصر آباد و بالك.

4. تعداد بىش از حد مرغدارىها در خارج از ئەزىز شهرستان مریوان.

5. كشتار گاه صنعتى (مرغ زريوار).

6. وجود رودخانە در حریم شهرەنەي كانى دينار و هجرت.

7. كارخانەنەي آجرپىزى و دانەبندى شن و ماسە.

8. وجود رودخانەنەي كلين كبود در وسط شهر مریوان.

9. گىد و غبارى كە اخیراً از سوى مناطق جنوبى عراق به سمت شهر مریوان موجب آلدەگى ھوا شدە است.

ادامە در صفحە ۸

ئاورە كان ھەتابى ترسناكتىر دەپىتەوە

لەپەرەتى ۲

ھەمە باھم زخمەنەي زرىيار را بخوانىم و فرياد

صفحە ۳

بىزنىم

صفحە ۴

معضلات زیست محیطى موغدارىها و تأثيرات آن

صفحە ۴

بر طبیعت مریوان

صفحە ۵

معضلات و ئىشەر ئى بر جامعە ئى اد داشتى

صفحە ۵

وان ئى شهر مر

صفحە ۶

صفحە ۶

صفحە ۷

گزارش آتش سوزی دره تفتی

مورخ ۸۸/۵/۱۸ آتش سوزی بسیار وسیعی جنگل های پشت روتاستی دله تفتی را در برگرفت. در ساعت ۸/۳۰ صبح، به محض اطلاع انجمن سبز چیا، این انجمن با دوستان خود در روتاستاهای نزدیک به محل حادثه تماس گرفته و آنها نیز بلا فاصله به محل آتش سوزی رفته و اقدام به خاموش کردن آن نمودند اما به علت وسعت منطقه آتش در ساعت ۳ بعد از ظهر دوستانی که مشغول اطلاعاتی حریق بودند، در خواست کمک نمودند و در ساعت ۳ بعد از ظهر اکیپی دیگر از اعضای انجمن و دستداران طبیعت به همراه اکیپی از اداره متابع طبیعی به محل عازم شدند و پس از حدود ۹ ساعت موفق به مهار آتش شدند. در این آتش سوزی متناسبفانه حدود بیش از ۱۰ هکتار از زیباترین جنگل های حاشیه ای تالاب زریبار نابود شد.

نگرانی از بی توجهی مسئولان به مشکلات منابع طبیعی

سازمان جنگل ها و مرتع از بی توجهی مسئولان به مشکلات منابع طبیعی ابراز نگرانی کرد. ایرن- گیتی عابدی: قائم مقام سازمان جنگل ها، مرتع و آبخیزداری کشور گفت که مسئولان اجرایی کشور به مشکلات ریشه ای منابع طبیعی توجه ندارند و ضرورت دارد رئیس جمهوری کشور یک بار برای همیشه دستور دهد که این مشکلات بازدارنده از سر راه منابع طبیعی برداشته شود.

به گزارش خبرگزاری محیط زیست ایران، دکتر شمس الله شریعت نژاد، قائم مقام سازمان جنگل ها، مرتع و آبخیزداری کشور که در جلسه ای با حضور رئیس سازمان جنگل ها، فرمانده یگان حفاظت و معافون فرمانده نیروی انتظامی صحبت می کرد یکی از موانع را تصویب ماده های ۱۴۷- ۱۴۸ دانست که آزمدنا با دور زدن های ماهرانه و گذر از موانع اداری، اراضی ملی و منابع طبیعی را به نام خود ثبت کرده و سند مالکیت می گیرند. شریعت نژاد در ادامه افزود: تا سال ۷۹ منابع طبیعی از پرداخت حق تمیر به مراجع قضایی برای ارایه دعاوی معاف بود. اما بدون ارزیابی های لازم، در سال ۷۹ قانونی را تصویب کردند که منابع طبیعی باید هنگام ارائه لواح در مراجع قضایی حق تمیر پرداخت کند، در نتیجه دست منابع طبیعی برای باز پس گیری اراضی دولتی از قللران و مترازو زان بسته شد.

تیمار کرا به خوشحالیه و پاش چند روز چاک بو و گمراوه و ناو دوستانی نهنجومن.

پاک و خاین کردنوهی نهایی نی

به مهندسی دروست کردنی هستی بحرپرسایتی بمرانبر به ژینگه، روزی ۱۵ گله اویز، له سمر بریاری خملکی نهایی نی و به هاوكاری نهنجومه نی سهوزی چیا دهست درایه پاک و خاوین کردنوهی نهایی نی له هر چشنه نهشغالیک.

ئم هاملمه کاتزمیر ۳۰: ۴ دوانیه ور به کوبونه و دوستانی ژینگه هر له مندالمه تا گوره له بردام مزگمتوی ژووروی نهایی دهستی پی کرد و بمره میدانی ئسلی، بسمر راسته جاده نهایی و کولانه کانی دهورو و بمره و بمره نهایی "کانی سانان" و پاشان به گمراوه به سمر گرمکی گموره ی ژووروی نهایی دریزه هیبو.

شایانی باسه هاوكات نووسراو میک لمصر چار سمری کیشکانی نهشغال له لایم نهنجومه نهوزه بلو و نهکراوه.

له کوتایی کارمکدا بمریز "ناجی کانی سانانی" موبدی عاملی نهنجومه نی سهوزی چیا، بمریو مچوونی ناوه ها کاریکی به گموره پیرز و مسف کرد دهستخوشنی له هممو خملک کرد به تایبیت ماموستای نهایی که هاندری خملک بوبو و سه رگرنی نهی کاره. همراه ها کاک هادی بمریو بمری شورای نهایی له و تیمه کدا داوای بمردم او بون و دریزه دانی ئم چشنه کارانه کرد و همراه ها پنهجی خسته سمر هندیک له گرفته کانی نهایی که ناسانکاریه بق پاک و خاوین راگر تی ژینگه.

کاتزمیر ۷ لی نیواره به دسکه و تیکی باشه و ریور هسممه که کوتایی پی هات.

گزارشی از آتش سوزی بایوه

مورخ ۱۷ مرداد سال جاری در پی اطلاع انجمن سبز چیا، از آتش سوزی واقع در جنگل ها و باغ های روبروی پاسگاه مرزی نزدیک روتاستی بایوه اعضای این انجمن خود را به محل حادثه رسانده و پس از تلاش فراوان و خطرات ناشی از وجود مین در منطقه توانستند آتش را مهار نمایند. شایان ذکر است این آتش سوزی خسارات زیادی را به باغهای به شمر رسیده مردم رساند و نگرانی و ناراحتی باغداران منطقه را به همراه داشت. این حادثه حدود ۱۵ هکتار از جنگل های بکر و باغ های اطراف را طعمه حریق ساخت.

ناوره کان هه قابی ترسناکتر ده بیته و

۱۳ گله اویز: پشت گهره کی تازوا. ۱۴ گله اویز: هر ده کانی پشت میرگه دریز، ۱۵ گله اویز: پشت پادگان.

۱۵ گله اویز: کورستانی دارسیران. ۱۵ گله اویز: نزیک زانکوی پیام نور. ۱۵ گله اویز: لای میراوا.

۱۶ گله اویز: پشت باشماغ. ۱۷ گله اویز: ریگای رهشمده کانی خمیاران.

۱۷ گله اویز: دورو و بمری نگل. ۱۸ گله اویز: لای قهلاجی.

۱۸ گله اویز: کانی دومه لای ده هتفتی.

۱۸ گله اویز: زای سمردوش. ۱۸ گله اویز (شه): لای ئمسراوا.

۱۹ گله اویز: زمله کانی زریبار. ۲۰ گله اویز: زمله کانی زریبار.

۲۱ گله اویز: هر دی سمردوش. ۲۱ گله اویز: زمله کانی زریبار.

۲۲ گله اویز: هر دی ده زیان. ۲۲ گله اویز: پشت چوار باخ.

۲۳ گله اویز: هر دی نژمار. ۲۳ گله اویز: پشت چوار باخ.

۲۵ گله اویز: نیوان نهایی نی و کملکه جان ناسراو به "بمهیه پ".

ناوره که میرگه دریز

کاتزمیر ۱۲ شهودی ۱۴ گله اویز به نهنجومه نی سهوزی چیا راگهاندرا که دارستانه کانی پشت میرگه دریز ناگری تی بمریو، هر بیوه به خیرایی چند دوستیکی نهنجومه نهوزه بیرون شرایعی میرگه دریز ریکهون. جیتی خوشحالی که مهلای نهایی میرگه دریز بق کوکردنوهی خملک، له مزگهونتا بانگهوازی کربیو، هر بیوه زیاتر له ۳۰ کم له خملکی نهایی هاتبیون و هر وها دایمراهی سمر چاوه سرو شتیه کانی به نیکپیکه که خوی گهیانه نهی. پاش ماوهیک نیکپیکه ناگر کوژاندنوهی چیا له جوچه سازی، هاتن به هانایانه و به هزی زور بونی ناگر که مهه نهانه تا کاتزمیر ۶ بیانی خبریکی هممو نهانه تا کاتزمیر ۶ بیانی خبریکی کوژاندنوهی ناگر بکر که نهی بون و له ناکامیشدا زیاتر له ۱۰ هیکتار له چرتین دارستانه کانی ناوجه له ناو چو.

بریندار بونی یهک له نهندامانی چیا

له کوژاندنوهی ناگر که مهه پشت پادگان له ریکهون ۱۵ گله اویز که نزیکه ۳ کاتزمیر کانی برد، یهک له نهندامانی چیا به ناوی "علی پهروزی" له کانی ناور کوژاندنوهدا بریندار بون، ناوبراو به خیرایی برایه نه خوشخانه و

همه باهم زخم های زریبار را بخوانیم و
فریاد بزنیم
* گود آورند: کمیته‌ی ۷۴

سطح آب دریاچه عمالاً طرح مذکور بدون استفاده باقی ماند. برای جبران اشتباه صورت گرفته متأسفانه با عمل ناصحیح دیگر، یعنی انحراف رودخانه قزلجه سو به سمت زریبار در صدد جبران اشتباه مذکور برآمدند (علاج اشتباه با اشتباه!) این رودخانه دارای بار رسوب زیادی است و تجربه نشان داده است که سدهای رسوبگیر نیز نمی‌تواند منع رود رسوب به تالاب گردد.

۴- توریسم و تأسیسات نظامی و گردشگری اطراف

تالاب: بنا بر گزارش سازمان هلال احمر شهرستان مریوان در سال ۱۳۸۶ و اوایل سال ۱۳۸۷ نزدیک به ۳۵۰۰۰ گردشگر وارد شهر مریوان شده اند که همگی آن‌ها مدتی را در کنار تالاب زریبار گذرانده‌اند. عوامل گردشگری متعددی برآوردگری تالاب زریبار موثرند که در اینجا به طور گذرا به پاره‌ای از آنها نظری می‌افکیم:

(الف) زباله‌ها و پسماندها: سرانه روزانه تولید زباله برای هر نفر طبق آمار شهرداری مریوان حدود ۹۴۰ گرم است. حال اگر این میزان را به نصف تقلیل دهیم هر گردش در شبانه‌روز ۴۷۰ گرم زباله تولید می‌نماید. منع تولید کننده زباله در اطراف تالاب زریبار عبارتند از: گردشگران، مشاغل خدماتی و نیروهای نظامی مستقر در اطراف تالاب، ناکافی بودن تعداد سطل‌های زباله در محیط تالاب، روش قدیمی دپوی پسماندها در ورودی محوطه برای مدت طولانی، پراکنده شدن زباله‌ها توسط حیوانات.

(ب) فاضلاب: بنابر تحقیق میدانی که توسط هسته تخصصی ۷۴ این صورت یافته است فاضلاب یک واحد از ۳ واحد نظامی مستقر در اطراف تالاب به طور رویاز در محل رها شده و دو واحد دیگر به صورت چاه می‌باشد. کلیه فاضلاب‌های ناشی از ۹ واحد خدماتی مستقر در اطراف تالاب مستقیماً وارد تالاب می‌گردد.

(ج) مشاغل: مشاغل مستقر در اطراف تالاب علاوه بر تولید زباله و فاضلاب آلدگی منظر را نیز سبب شده‌اند.

(د) توریسم: به دلیل نبود سیستم بازدارنده مدیریتی، گردشگران، نقش مهمی در آلدگی تالاب بازی می‌کنند. دفع بخش عمده پسماندهای مواد غذایی و ظروف یکبار مصرف در تالاب مناظر نازیابی از رابطه انسان و طبیعت را به نمایش می‌گذارد.

بیاید دست در دست هم و با همه‌ی توافق خود زخم‌های زریبار را بخوانیم و فریاد بزنیم و از نابودی آن جلوگیری کنیم.

شندن حجم تالاب می‌شود.

ب- عوامل انسانی

اگرچه سابقه سکونت انسان در حوالی تالاب زریبار بیش از چندین هزاره نیست، اما تغییرات سریعی که در ۵۰ سال اخیر در سبک زندگی مردم حاشیه تالاب زریبار اتفاق افتاد، باعث به خطر افتادن اکوسیستم تالاب گردید. عوامل انسانی مؤثر بر اکوسیستم زریبار به طور خلاصه به شرح زیر است.

۱- فاضلاب‌های انسانی شهر مریوان و روستاهای اطراف: هنگامی که فاضلاب تصفیه نشده تجمع می‌یابد و اجازه داده می‌شود که بی‌هوایی شود، تجزیه مواد آلی محتوای آن به شرایط مزاحم از جمله تولید گازهای بدبو منجر خواهد شد. علاوه، فاضلاب تصفیه نشده محتوی تعداد زیادی میکروارگانیسم بیماری‌زا می‌باشد که در جهاز روده‌ای انسان زندگی می‌کند. فاضلاب همچنین محتوی مواد مغزی می‌باشد (فسفر) که رشد گیاهان آبزی را تسریع می‌کند و ممکن است محتوی ترکیبات سمی یا ترکیباتی باشد که بالقوه چهش‌زا یا سرطان‌زا باشند. مجموعه‌ای از روستاهای وجود دارند که فاضلاب آنها مستقیماً وارد تالاب می‌شود. فاضلاب بخش‌های دارسیران، خیابان عبه حبیب، چهارراه بایوه، خیابان هلال احمر و استادیوم در حال حاضر نیز وارد تالاب می‌گردد.

۲- کشاورزی در اطراف تالاب: در اطراف تالاب زریبار، بخش عمده کاربری زمین‌ها به زراعت اختصاص دارد. استفاده از کودهای شیمیایی و سموم دفع آفات نباتی در این زمین‌ها تأثیر مستقیمی بر تالاب زریبار دارد. تا سال ۱۳۷۹ تعداد ۷۶ حلقه چاه عمیق و نیمه عمیق در اطراف تالاب زریبار قرار داشته‌اند. در حال حاضر تعداد زیادی چاه بدون مجوز نیز حفر شده اند. استفاده از آب این چاه‌ها در طول فضول کشاورزی باعث پایین رفتن سطح آب تالاب زریبار می‌شود. در هنگام کشت پاییزی سال ۱۳۸۷ به میزان ۴۵ سانتی‌متر سطح آب تالاب افت پیدا کرد

۳- احداث بند زریبار و انحراف رودخانه چم گهوره (قزلجه سو) به سمت زریبار. در سال

۱۳۷۴ بدون مطالعه جامع در مورد اکوسیستم تالاب، بندی بر روی خروجی این تالاب در جنوب آن بسته شد. احداث این بند به مانع برای تخم ریزی ماهیان نوع کپور و امور تبدیل شد. با توجه به ناقص بودن مطالعات و کاهش شدید

زریبار یکی از قطب‌های گردشگری غرب کشور است اما به علت کم توجهی در حال نابودی است. عواملی که حیات و اکوسیستم این تالاب را تهدید می‌کنند مشتمل بر دو دسته هستند:

الف- عوامل طبیعی:

۱- ورود جریان‌های فصلی سیلان از طریق شعبات متفاوت از کوه‌های اطراف بویژه از طریق مسیل دره‌تفی و رسوب گذاری در آن مخروط افکنه بزرگی شکل داده است. اگرچه الگوی اصلی شکل تالاب بر اثر ساختار زمین‌شناسی منطقه است اما خمیدگی مشخص در حوالی روستای دره نفی بر اثر وجود همین جریان مسیل و شکل گرفتن مخروط افکنه می‌باشد. متأسفانه در طول سالیان متمادی از زمان شکل گیری تالاب زریبار این مسیل سالیانه حجم زیادی از رسوبات را وارد تالاب می‌نماید. با علم به این موضوع توسط ادراه محترم منابع طبیعی شهرستان مریوان یک سری سدهای رسوبگیر در طول مسیل های متنه ای به تالاب احداث شدند که متأسفانه در سال اول احداث همگی پر شده و تخلیه نشده اند و عملاً غیر قابل استفاده هستند.

۲- ورود مقادیر زیادی از ازت ثبت شده در خاک هنگام بارندگی به تالاب زریبار و تغییر اکوسیستم تالاب به نفع گیاهان آبزی و کسری اکسیژن محلول در آب: این مهم در تغییر رنگ آب تالاب زریبار به سمت رنگ سبز خودش را نشان می‌دهد؛ مطابق پژوهش صورت گرفته توسط آقای مهندس صفت‌پناه در دانشگاه تبریز مقدار ازت (نیتروژن) موجود در آب تالاب زریبار در سال ۱۳۷۰ بیش تر از میزان طبیعی بوده است. افزایش ازت منجر به نوعی مشکل تحت عنوان نیتریفیکاسیون (فراوانی ازت) در تالاب شده است. افزایش ازت منجر به رشد سریع گیاهان آبزی و تغییر زیست در این تالاب شده است، به طوری که ماهیگیران محلی نیز از کاهش چشمگیر تعداد ماهیان شکایت دارند.

۳- رشد بیش از حد نیزارهای جگنترارها و توربیزه‌های اطراف تالاب: رشد و گسترش پوشش گیاهی اگرچه تحت تأثیر شرایط طبیعی (بویژه اقلیم) می‌باشد اما همیشه این پوشش عامل مفیدی نمی‌تواند باشد. رشد زیاد نیزارهای اطراف تالاب هر سال باعث کوچکتر

معضلات زیست محیطی مرغداری‌ها و تاثیرات آن بر طبیعت مریوان

دکتر مسعود مصطفی سلطانی

همانطور که می‌دانیم شهرستان مریوان از نظر اقتصادی می‌شود. همان‌طور که می‌دانیم، مریوان تبدیل به قطب زیست محیطی ناشی از مرغداری‌ها زیاد می‌باشد و بررسی آن از حوصله‌ی این مقاله خارج می‌باشد. به این امید در شماره‌های بعدی چیا به بررسی آنها بپردازیم.

حکایت یک درد

مریوان یک شهر توریستی با بازارچه‌ای مرزی و اجناس ارزان قیمت و لوکس خارجی می‌باشد که در آن هیچ کارخانه و صنعتی دیده نمی‌شود. بازارچه مرزی تنها سرمایه‌ی بزرگی است که سطح زندگی تعدادی از مردم را ارتقا داده است. اما متناسفانه من و شما آدم‌های زیاد قدر شناسی نبودیم! پس از دیدن نان امشب به فکر فردای خود و بجهه‌ی هایمان نبودیم. امانتدار خوبی نبودیم. گران فروشی کردیم و جنس پنج هزاری را پنجاه هزار تومان قالب کردیم، غافل از این که این‌ها باز مهمان ما خواهند شد و غافل از این که ما بازاریان باز به این خریداران محتاج خواهیم بود. از سویی دیگر مالکین اصلی مغازه‌ها نیز با دیدن چند مشتری اجاره‌ها را چند برابر کردند که این خود باعث شد که مغازه‌دار قیمت اجاره را بر روی کالا بکشد. چشمانمان را بسته‌ایم که در چندین کیلومتر آن طرف تر مردم بانه بر عکس ما عمل می‌کنند به شکلی که حالا حتی مردم مریوان، بانه را برای خرید اجناس خارجی ترجیح می‌دهند. این اجناس هردو از چین و دبی خریداری می‌شوند، چرا اینقدر اختلاف قیمت باید وجود داشته باشد؟ به فکر امنیت راه برای مهمان‌ها و خانواده‌هایشان نبودیم و جاده هزار پیچ سنتدج - مریوان را حتی نتوانستیم یک تراش دهیم در حالی که جاده سفر - بانه را دارند سه بانده می‌کنند که قطعاً تا چند ماه آینده به بهره‌برداری خواهد رسید. پس تا من و شما همین هستیم، وضعیت ما همین است. راستی جوابگو و مسبب این مشکلات و بیماری‌ها که دامن شهر ما را چند سال است گرفته، یکست؟ کدام شخص را معرفی و کدام دارو را تجویز کنیم؟ باید به بهبود بیماری شهرمان که دردش را من و شما می‌کشیم کمک کنیم. من با همین چشمان خودم دیدم که مهمان بازار بانه در روزهای میان هفته تابستان که ادارات نیز باز است از تعطیلات نوروزی شهر ما بیشتر است. چه کسی را باید مقصر بدانیم؟ انشا الله که هر کدام از ما با رفتار و کردارمان دارویی باشیم برای بهبودی شهرمان. «سهرابی» یکی از بازاریان مریوان

در ابعاد مختلف رو به رشد بوده و با توجه به قابل مطرح تولید گوشت سفید یا همان مرغ شده که استعدادهای گوناگون طبیعی مریوان، شرایط پیشرفت قابل تقدیر است و همچنین تعاونی مرغداران مریوان همه جانبی را برای زندگی بهتر مردم فراهم نموده چندین سال متوالی به عنوان تعاونی نمونه کشور است. چه بسا افراد، کمتر به این استعداد فکر کرده و شناخته شده است. اما نکاتی چند در مورد مرغداری‌ها متوجه نیستند که این شرایط تا حد زیادی توایی در شهرمان قابل ذکر است که اگر مورد توجه قرار ماندگاری و بازدهی را دارد و اگر بدون در نظر گرفتن نگیرد، یقیناً خسارات زیست محیطی زیادی را به دنبال حفظ محیط زیست به سرمایه‌گذاری اقتصادی در خواهد داشت.

زمینه‌های مختلف ادامه داده شود، همین طبیعت بکر و ۱- متناسفانه تعداد زیادی از مرغداری‌ها کوره لشه زیبا و مهربان بر ضد آن‌ها بر خواسته و سبب نابودی سوز ندارند و گاهای تلفات ناشی از بیماری‌ها را به تمام سرمایه‌ها خواهد شد. همچون قارچ یا میکروبی جاهای دور دست برده و رها می‌سازند، غافل از این که حجم مرغداری‌ها زیاد شده و فاصله‌ی بین مرغداری‌ها به حداقل خود رسیده است و ایجاد تعذیب از خود نموده و خودش را نابود می‌کند. یکی از بیماری در یک مزرعه‌ی مرغداری باعث آلودگی زمینه‌های رشد اقتصادی مریوان افزایش تعداد دیگر مزارع مرغداری شده و حتی باعث از بین رفتن مرغداری‌ها می‌باشد که نزدیک است به معرض بزرگی مرغ‌های بومی که منع تامین غذا و درآمد برخی از تبدیل شود و اولین کسی که بر اثر این معرض زیان خانواده‌های روستایی است، خواهد شد. از طرفی خواهد دید، خود مرغداران می‌باشد که ممکن است آلوده شدن مرغ‌ها و پرنده‌گان بومی به دلیل مقاوم بیشتر آن‌ها از خامت وضع اطلاع چندانی نداشته بودن می‌تواند بیماری را در خود نگه داشته و به عنوان باشند. درست است که هر مرغداری تعداد زیادی از ناقل در فصل‌های بعدی، بیماری را انتقال دهد.

مردم بیکار شهرستان را مشغول به کار کرده است و ۲- دفع فاضلاب بسیاری از مرغداری‌ها ناقص بوده و سرمایه‌گذاری در این زمینه امری مفید و پرثمر است، مواد شیمیایی حاصل از شستشو در محیط رها می‌شود. اما اگر به همین منوال پیش برود دیری نخواهد گذشت این امر علاوه بر ایجاد بیماری در دوره‌های بعدی می‌کند. احتمال ایجاد زیان‌های غیر قابل برگشت زیست تواند جهش‌زنیکی در میکروب‌ها ایجاد نماید و سبب محیطی و مادی را در پی خواهد داشت. در ویژه نامه‌ی مقاوم شدن میکروب‌ها به عوامل ضد عفونی کننده خبری - زیست محیطی چیا، سال اول، شماره دو، می‌گردد. که علاوه بر تخریب محیط زیست هزینه‌های مقاله‌ای تحت عنوان تهدیدات مرغداری‌ها به چاپ سنگینی را جهت مقابله با بیماری جدید بر دوش رسیده بود که به بررسی مشکلات زیست محیطی مرغدار و مردم خواهد گذاشت.

مرغداری‌های شهرستان‌های مریوان و سروآباد ۳- یکی دیگر از مشکلات زیست محیطی بودی پرداخته بود و نیز در آخر راهکارهای مناسب بهداشتی نامطبوع حاصل از سوختن لشه و امعاء و احشاء و زیست محیطی از طرف انجمن به مرغدارها و مرغهای واقع در کشتارگاه مرغ زریبار در روستای ارگان‌های زیربسط داده شده بود که برخی از مرغداران در زیان می‌باشد. این کشتارگاه به علت عدم کارکرد محترم خود را ملزم به رعایت آن نموده بودند، که صحیح کوره لشه سوز و تهويه مناسب و بهداشتی آن قطعاً فایده آن قبل از هر کس به خود آن‌ها رسیده با دمیدن بادی آرام بوى نامطبوع آن منطقه‌ی وسیعی است. بنابراین در این مقاله سعی می‌شود از مطالب از زمینه‌ای کشاورزی و چندین روستا و شهرک تکراری که در آن ویژه نامه آمده خودداری شود. در اطراف آن را فرا گرفته و زندگی مردم را در کنار این زمینه قابل ذکر است که محل احداث بسیاری از دیگر مشکلات زیست محیطی به تنگ آورده است. مرغداری‌ها به طور مناسب کارشناسی نشده و هر لحظه امیدواریم که مسئولین محترم کشتارگاه همانطور که به احتمال شیوع بیماری‌های گوناگون در این مرغداری‌ها مردم منطقه نیز قول داده‌اند هر چه زودتر سیستم

ساخت آنها به صورت یکپارچه در سطح شهر باشد و همچنین هشدار جدی به مغازه دارانی که در ساخت مغازه‌ی خود اصول لازم را رعایت کرده و بعدها جهت ترمیم نواقصی کار صدمه‌ای به سطح پیاده‌روها تزنند، پیاده‌روها یمان استفاده‌ی بیشتری خواهد داشت.

(۳) عدم ایجاد چراغ راهنمایی در تقاطع‌هایی که نیاز میرم به آن دارند: از جمله جاهایی که فاقد چراغ‌می‌باشد و رانندگان نیز به دلیل عدم رعایت موجب ترافیک می‌شوند چهار راه موسک می‌باشد.

(۴) بی‌جواب ماندن نسبت به آسفالت کردن شهرک صنعتی: این قضیه چندین بار توسط اعضای انجمن سبز چیا مطرح شده و نیز خود صنعتگرانی که در این شهرک مشغول به کار می‌باشند نسبت به عدم رسیدگی به شکایتشان و همچنین بی‌جواب بودن نامه‌های ارسالی آنها نا امید و مایوس شده‌اند. همان‌گونه که مستحضر استید با وزش باد به یکباره موج عظیمی از گرد و خاک و شن از این منطقه راهی خیابان نوروز و حتی خود میدان و محلات مسکونی در آن طرف خیابان می‌شود و همچنین در زمستان‌ها با رفت و آمد وسایل نقلیه به آن، گل و لای عظیمی توسط ماشین‌ها به سطح خیابان‌های مجاور کشیده می‌شود و بنابراین گرد و خاک این منطقه سبب بی‌نتیجه ماندن زحمت و تلاش رفته‌گر محترم در تمیز کردن خیابان می‌شود.

(۵) بی‌توجهی نسبت به ساخت و سازهای بی‌رویه: چنانچه شهرداری در شهر کنترل ساخت و سازها را به عهده نگیرد شاهد پا گرفتن محلاتی بدون نقشه و برنامه خواهیم بود. محلاتی که در آن خیابان بندی، کوچه بندی و هیچ گونه اصول شهر سازی رعایت نشده و دیده نخواهد شد که نتیجه‌ی آن از بین بردن منظر شهری و شاهد نمایی ناموزون در شهر خواهیم بود که تاثیر عمده‌ی آن در جذب توریست خواهد بودشاید اکثر ما محله‌ای که در روپرتوی پمپ بزرگ نهاده شده است را دیده باشیم. اگر کسی از سمت جاده‌ی سفر وارد شهر شود قبل از هر چیز با نمایی آشفته و بی‌رویه از شهر مواجه خواهد شد و ذهن بیننده بدون شک مخدوش خواهد شد، پس شهرداری نباید اجازه دهد که سوداگران زمین بافت شهر را مطابق با سود و درآمد خود در اختیار بگیرند. بنابراین با توجه به مسایلی که در بالا ذکر شد، همه‌ی ما باید عزم خود را جهت ایجاد دگرگونی در محیطی که متعلق به خودمان می‌باشد و خود در آن به سر می‌بریم راسخ کرده و جهت خلق محیط زیستی زیبا و سالم بکوشیم. در پایان می‌توان چنین بیان نمود که تلاش ما برای ساختن شهری سالم و زیبا و نیز با توجه به زیبایی‌های طبیعی منطقه‌ی مریوان علاوه بر رفاه حال خود شهروندان موجب گیرایی و جذابیت شهر در جذب توریست و رونق صنعت توریسم در منطقه خواهد شد که اضافه بر ایجاد اشتغال و به صرفه بودن از لحاظ اقتصادی زمینه‌ی آشنازی و برخورد با فرهنگ‌های دیگر را برای همشهریان پیش خواهد آورد و مهمتر از همه عوایق مثبت دیگری متوجه روتاستاهای منطقه می‌شود که به نوبه‌ی خود بخشی جامع و فراگیر می‌باشد.

وانی و معضلات شهر مری‌شهری بر جامعه‌ی اد داشتی *

* مختار ناصری

اکثر شهرهای جهان سوم با مشکلات شهر نشینی رویرو می‌باشند. اگر به تاریخ شکل گیری شهرها بر گردیم می‌بینیم کند پس چنانچه ما شهر را پاکیزه نگه نداریم علاوه به برهم خوردن نظام شهر و آلدگی در آن باعث بروز ناراحتی‌های روانی و عصبی و نیز تند مزاجی و بد خلقی از سوی شهرنشینان مواجه خواهیم بود.^(۴) استفاده از تابلو و پلاکاردهای تبلیغاتی و آویزان کردن بر درخت، تیر برق و ... توسط شرکت‌ها و مغازه‌داران: این کار علاوه بر به هم زدن منظر شهری زیبا در صورت حواس پرتی اشخاص در محوطه‌ی شهر منجر به تصادم با آن و ایجاد آسیب‌های سطحی در آنان می‌شود.^(۵) اختصاص دادن پیاده‌روها به کاربری‌های متعدد: همان‌طور که می‌بینیم صنعتگرانی که در سطح شهر مغازه دارند و ساکن شهرک صنعتی نیستند، فضاهای پیاده را به استفاده‌ی خصوصی تبدیل می‌کنند. برای مثال مکانیک‌هایی که در خیابان‌های شهید عبادت، مردوخ و ... قرار دارند ماشین‌های قابل تعمیر را به سطح پیاده رو آورده و سبب مسدود شدن راه شده که در نتیجه آن عابر پیاده مجبور به عبور در خیابان می‌شود و یا بعضای دیده شده که آلومینیوم سازان، ساخت در و پنجه را در سطح پیاده‌رو انجام می‌دهند. از آن جا که در این مقاله کوتاه فرست بیان تمام مشکلات نیست و نیز با توجه به مقدمه‌ای که در ابتدا ذکر شد، می‌توانیم با تغییر در نگرش و اعمال‌مان بر این معضلات فائق شویم. اما برخی از مشکلات شهری در نتیجه‌ی نبود برنامه‌ریزی و عدم استفاده از متخصصان و کارشناسان در مسایل شهری و اعمال مدیریت در طرح‌های شهری و همچنین ناهمانگی پایانی خوش برایمان خواهد داشت. حال نگاهی می‌باشد چرا که اگر هر کدام از ما نگاهی به خود و اعمال‌مان و نیز تاثیری که تک تک ما بر یک محیط شهری داریم بیندازیم و در صدد ایجاد تغییر و دگرگونی در خود برآیم و برای دریافت کیفیت بهتر در زندگی اقدام کنیم قطعاً نتیجه و بررسیم. با تأمل در اندیشه‌ها و گفته‌های جامعه شناسان برایمان آشکار خواهد شد که اصل و لازمه‌ی دستیابی و رسیدن به یک جامعه‌ی پایدار خود سازی می‌باشد چرا که اگر هر کدام از ما نگاهی به خود و اعمال‌مان و نیز تاثیری که تک تک ما بر یک محیط شهری داریم بیندازیم و در استفاده از مشکلاتی که شهرنشینان در شهر به وجود می‌آورند: (۱) ایجاد پاتوق توسط جوانان جلوی پاسازها در خیابان‌های اصلی شهر در ساعات اوج هجوم جمعیت به این مسیرها جهت رفع نیازهای روز مرہ: هرچند که دلیل اصلی این کار ناشی از بیکاری قشر جوان می‌باشد اما با ایجاد برنامه‌ریزی در زندگی وقت با ارزش هیچ انسانی دیگر به این شکل تلف و از بین نخواهد رفت. (۲) استفاده‌ی صحیح از کیفیت پایین: اگر نگاهی به سطح خیابان‌های شهر بیندازیم خواهیم دید که اکثر آنها دارای شکستگی و ترکهای متعدد می‌باشند. اگر چه کار تعمیر آنها بارها صورت گرفته ولی می‌بینیم که بعد از مدتی به دلیل عدم استفاده از استانداردهای لازم در آسفالت آنها دوباره به همان حالت اولیه بر می‌گردد و نیز بعض مشاهده می‌کنیم که بعد از احداث خیابان و مرتب کردن آن ماموران اداره بارها مشاهده کرده‌ایم که تعدادی از همشهریان نمان با موتور سیکلت وارد محوطه‌ی پارک ملت می‌شوند که سبب ایجاد آلدگی صوتی و ایجاد مزاحمت برای کسانی که جهت استراحت و گذراندن اوقات فراغت به آنجا می‌آیند و نیز بر هم خوردن استراحتگاه مسافران غریبه می‌شود.^(۳) اهمیت پیاده: کف اکثر معابر پیاده شهر مریوان شکسته و یا می‌بینیم که بعضی جاها هنوز خاکی می‌باشند. چنانچه در کفسازی پیاده روها از بلوک‌های مناسب و محکم و نیز از آن جا که هر انسان سالمی از زندگی در خانه‌ای پاکیزه

ژینگه پاریزی له گوندہ کانی ناوچه مهربوان (۴)

ئاماڈه گردنی: چیا

ناساندی ژیان و ژینگه می گوندی د گاگا

له ئامیزی زنجیره چیا کۆسالان، گوندیکی رازاوه و خنچیلانه سەری ناوهته سەر سینگی دایکی نیشتمان و له باوهشی سەوز و نەخشنی ئەو کویستانە شاخاویهدا دەمی ناوهته مەمکی ژیانیکی پەر تەقالاوه. د گاگا؛ ئەو گوندە خوش دیمەنەیه، كە لە ۵۲ کیلومەتری باشورى رۆژھەلاتى (جنوب شرق) شارى مەربیان دايە و ۲۸۶ بنهمالەي بە ۱۱۰ کەسەوە ۵۵۹ پیاو و ۵۴۱ ژن) له باوهشی خۆيدا سوکنا داوه. لە هەمان كاتدا تا ئیستا ۲۳۰ بنهمالە لە گوندە بەرەو شارە گەورە و بچووکە كان به تاييەت مەربیان كۆچيان كردووە و هەر كامەيان ھېكەللىكىن لە ژیانیکی ماندوو نەناسانە. كاك ناسىخ مورادى، د گاگایيەوە و بەرپرسى يەكىن لە خويىندىگانى مەربیانە و ولامى چەند پرسياپارى خەلکى د گاگا داوهتەوە.

پرسياپارابردوو و شوئەوار و هەر وەها باروودۇخى ژیان و پىداویستىيە كانى د گاگا چۈنە؟
ولام: رابردووی د گاگا د گەریتەوە بۆ ۲۰۰ سال پىش ئىستا. لە رووبەرووی ئاوابى د گاگا، ئەشكەوتىك دۇرراوەتەوە كە درگاچە كى ۵ گۆشەی ھەيە و زۆر شتى سەرەدمى كۆنى لى بۇوه كە بەداخەوە دەستى خەيانەت و هەل پەرەستى تالانى كردووە و نەزانراوە چى تىتابووه و سەر بە كام سەرەدم بۇوه. تەنبا بېرىك دېرە و گۆزە شىكا لە دەرەپەر ئەشكەوتەك بېنزاواهتەوە. د گاگا خاونەن چەند سەيرانگايى دلرقىن وەك "بۈوك و مارانى" يە كە لە كۆنەوه تا ئیستا مەنزىلگەي شايى و حەسانەوه و رابوواردنى خەلک بۇوه. خەلکى ئەم گوندە بە راستى ژيانيان خوش ئەويت و بە باشى لە گەل ژينگەدا را هاتۇون. بۆ دايىن كردىنى پىداویستىيە كانيان لە كۆنەوه تا ئیستا بە پەرۋش بۇونە. ئاوابى خواردنەوهى خۆيان لە كانياناچى لاي رۇزورووی ئاوابى كە بېرىكىان ۶ کيلومتر و بېرىكى دىكە، ۱۲ کيلومتر دوورن بە لولولە، كىششاوهتە ناو مالە كانيان و ئىستە هەممۇ مالىكى خويىندىگەي سەرتايى و ناوهندى لىيە و نزىك ۲۰۰ قوتاپى لەۋى درس دەخويتن. جىيى سەرنجە ئەوه بلېم كە د گاگا مەكۆي خويىندەوارىيە و ھۆگرى خويىندىن. هەر ئىستە ۵۴ کارمەند (مووچەخۇر)، ۱۱۰

و هېچ پىس و چەپەلەيە كى بۆ دېتكە دروست نەكردووە و لە كانالە تاييەتىيە كانەوه دواي بېرىنى مەنھۆلە كان دەرېتتە چەمى شاميان. هەممۇ مالە كان حەمام و ئاودەستى بىنداشتىيان ھەيە و لەو بوارەدا زۆر پاک و پوختنەن و جل و بەرگ و خورد و خۆراكىشيان شارستانىيانەيە. بە خۇشىيە و جادەي ئاوابى ھەممۇو قىرەتاوه و هېچ گرفتىكمان لەو بۇوارەدا نىيە. لە سالى ۱۳۶۴ ھو بەرقىشمان بۆ كېشراوه، هەر چەند پىش شۇرسى ئېرانيش بۆ رۇشناپى لە چەند مۇتون بەرقىك كەلکيان وەر دەگرت. لە سالى ۱۳۷۰ ھو تەلەفوونىشمان ھەيە. سووتەمنى زستانە و چىشتاخانەشمان لە رىپەنەت و كەپسۈلى گازەوە دايىن دەبىت.

پرسياپارابردوو و چەپەلەيە كەم گەنم و جۆ بەرەھەم دېت. بەلام باخدارى باشە بېرىكى كەم گەنم و جۆ بەرەھەم دېت. بەلام باخدارى باشە بە تاييەت گۆيىز و ھەنگۈور و تۇو بەھەرى باشى ھەيە. ئاژەلدارىش بە ھۆي زۆر بۇونى كاسېي "سەر سنور" زۆر كەم بۇوهتە و ئىستە تەنبا ۲۰۰ سەر ئاژەلى لىيە. بەلام چەند كارگەي دارتاشى، جوشكارى و بەرد تاشى لىيە و ژنانىش زۆرتر بە كلاش چىن و كاكلە گۆيىزەوە خەريكىن. لە ۲ كيلومترى د گاگا كارخانى ئىسىفالىتىك دامەزراوه كە لە سەر ژينگەي دەرەپەر كارىگەرە خەريكىن. چەمەكە، تەپ و تۆزىكى زۆريش لە ناوجە كەدا بالا دەكتەوە. ئەلەتە د گاگا بە ھۆي شوئىنگەي تاييەتەوە و رىگاوابانى باش و سەر رىگە بۇونى بۆ گواستنەوهى كەل و پەل بۆ ھەر يەمى كورستان، بۇوهتە بىنكەيە كى بازركانى بۆ كاسېي خەلکى ئاوابى و شوئىنە كانى تر.

پرسياپارابردوو و چەپەلەيە كەم گەنم ھەفته ئەم گوندە د گاگا لە ج ئاستىك دايىه؟

ولام: د گاگا ناوهندى تەندرەووستى لىيە و ھەممۇ ھەفتە ئەمانەوبت بە ھەلکەندىنى چاى ئاوابى زۆر قۇول(چاھ عميق)، گرفتى كەم ئاوبىمان بۆ چارە سەر بىكەن. لولولە سەرەكى گاز كە روشتوو بۆ مەربیان لە پەنای ئاوابى كەم ئەمەنەت بە ھەلکەندىنى چاى ئاوابى زۆر دەگەن. د گاگا وەرزشى لى نىيە. بۆ وەرزش، مندالان و لاون لە حەۋەشەي دەبىرستانە كە كەلک وەر دەگرن. د گاگا خويىندىگەي سەرتايى و ناوهندى لىيە و نزىك ۲۰۰ قوتاپى لەۋى درس دەخويتن. جىيى سەرنجە ئەوه بلېم كە د گاگا مەكۆي خويىندەوارىيە و ھۆگرى خويىندىن. هەر ئىستە ۵۴ کارمەند (مووچەخۇر)، ۱۱۰ سپاس و ماندوو نەبۇونىتان لى دەكەين.

چیا

جوّلانه

"مام ره‌حمانی دلوقان"

"رووبار"

قهله‌زهی به‌ریزی کوتستان

ئەپریتەنیو دارستان
بەفراوی کیوان دینى
پووباری پىك ئەھىيىنى
پووبار ئەگوپتەن پى
دارستان دېلىتە جى
مندالان دینە سەر ئاؤ
بۇ مەلە ياماسىھ پاو
زۆريان تىدا هەزاره
چاوى لە دەس رووباره
کاتى قولاپى خويىن
ئەخريتەن تىو ئاوى شىن
دلى ئەماسىھ كۆرپە
رائەوهستى لە خورپە
ئەماسى وىلى هەزار
بۇ دەگەپاي لە رووبار؟!

"شەريف حوسەين پەناھى"

جوان و سپى بە بىينىنى ئەمۇو
دلوقانىيە، بە چاۋىكى پېرى سپاسەوە لە¹
شەقەى بالى دا و بەرەو ئاسمان ھەلفرى و
رېي ھىللانەكەى خۆى گرتە بەر. مام
ره‌حمان و مندالەكانيشى بەو پەرى
خوشحالىيە و گەرانەوە بەرەو مال.

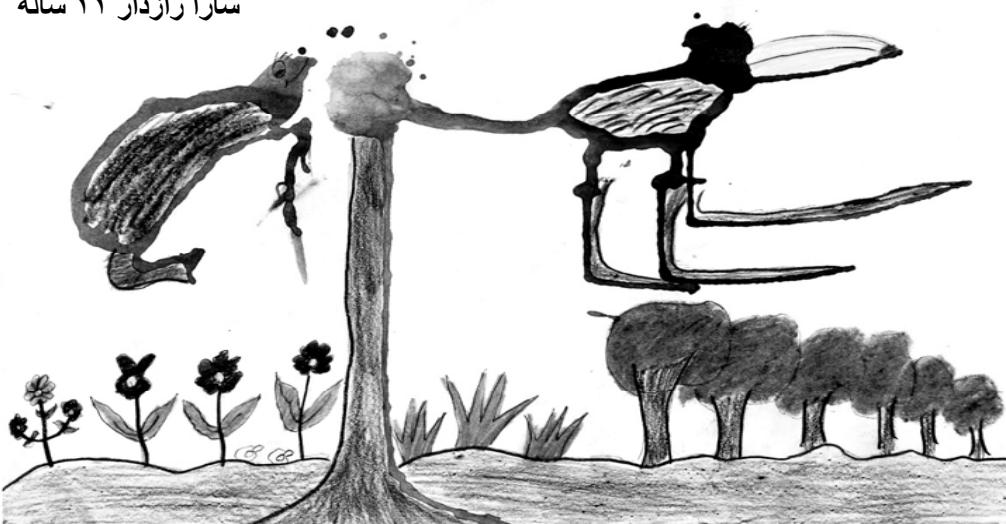
"ھۆمەر دادار"

دو نوجوان مريوانى جوجه اردكهايشان

را در زریبار رەا گرددند

بر اساس گزارش دوستاران محیط
زیست مريوان دو نوجوان مريوانى
بە نامهای "اھومن فرجى" و "اكو
فرجي" جوجه اردكهايشان را در
زریبار رەا گرددند. انجمن سبز چىا
جهت ارج نهادن بە اين اقدام اين
دو نوجوان را بە عضویت افتخارى
خود در آورده است. شاييان ذكر
است کە مادر اين دو نوجوان جهت
تقدیر از اين اقدام فرزندانش
ھدایاپى را بە ايشان اهدا
نموده‌اند.

سارا رازدار ۱۱ ساله

ئىوارە رۆزىكى ھاوينە، مام ره‌حمانى
وەرزىر، ھيلاك و ماندوو، دەستى لە كار
ھەل گرت و سوارى ئەسپەكەى، بەرەو
مال كەوتە پى. لە سەر رىڭاكەى، بە
رىيکەوت، پەلەوەرەنلىكى شەكەت و
برىندارى بىنى كە ھەتوانى فېرىنى
نەمابوو. دلوب دلوب خويىن لە بالە
نەخشىنەكانيشى دەتكايە سەر زەوى.
بەلى، ئەو بەستە زمانە بە تەنگى
راوچىھەكى غەدار پىكرا بۇو. مام ره‌حمان
بە ئەسپاپى دابەزى و پەلەوەرەكەى گرت
و بە سىنگى خۆيەوە چەسپاند و دەستى بە
سەر و بالى دا ھىينا. پەلەوەرەي برىندار كە
ھەستى بەو نەوازشە كرد، لە نىيۇ دەستى
مام ره‌حمان دا خشپەي بەست.

مندالەكاني مام ره‌حمان، سەيريان كرد
باوکيان شىيىكى سپى لە باوهشى دايە و
بەرەو مال دەيىتەوە. بە بىينىنى باوکيان
سلاۋو و ماندوو نەبوونيان كرد و پرسىان:
باپە ئەو شتە جوانە چىيە؟ مام ره‌حمان
ولامى مندالەكاني دايەوە و پىيى راسپاردن
كە دەبى ھەموويان خزمەتى ئەو پەلەوەرە
بىكەن تا زوو زامەكەى خۆش بىيىتەوە و
بىگەپىتەوە بۇ ناو ھىللانە و ژىيانى خۆى. بەم
جۇرە چەند رۆزىك مالى مام ره‌حمان
بىبوو بە لانە و تىمارگەكە ئەو پەلەوەرە
زامدارە. دواي چەند رۆز خزمەت، زامى
پەلەوەرە كە سارپىش بۇوەوە. مام ره‌حمان و
مندالەكاني كە ھەستيان بە خۆش
بۇونوهى بىرىنى پەلەوەر كرد، بىدىيان بۇ
قەراخ ئاوى زریبار و بەرەلایان كرد. پەلەوەرە

Email:green_chya@yahoo.com www.green-chya.blogfa.com www.chya.org
 آثار مندرج در ویژه نامه چیا لزو ما نظر گردانند گان نمی باشد.
 چیا در اصلاح، ویرایش و تلخیص مطالب آزاد است.
 مطالب ارسالی باز گردانده نمی شود.
 مطالب خود را به صورت تایپ شده همراه با فایل آن ارسال نمایید.
 اصل مقالات ترجمه شده ارسال و در صورت استفاده از متنی، اسم آنها ذکر شود.
 آدرس: مریوان. جنب میدان میوه و تره بار تلفکس: ۰۸۷۵۳۲۵۰۹۷۲

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

انجمن سبز چیا

شورای سردبیری:

عرفان حسینی، محمد داشن، بیان نیک بین، امین عزیزی

همکاران این شماره:

عدنان داستوار، لقمان کهنه پوشی، بهروز داروند

صفحه آرا: محمد غریب فیضی - سعدی صیدی

شماره تماس ۰۹۱۰۵۶۴۵۹۳۶.

پیام مردم

حوادث غیر مترقبه(۴)

در ادامه حوادث غیر مترقبه ۳ که در ویژه‌نامه شماره ۲۲ مرداد ماه ۸۸ چیا به چاپ رسید. اکنون بخش چهارم آن تقدیم می‌گردد. نظر به اینکه در بعضی از محلات حاشیه شهرستان مریوان منازل مسکونی و ساکنین آنها از سیستم لوله‌کشی آب شرب برخوردار نیستند و نیز فاضلاب آنها از طریق چاه و غیر استاندارد دفع می‌گردد در نتیجه امکان آلودگی منابع آب‌های زیر زمینی وجود داشته و در بسیاری از موارد مشاهده شده که آب‌های فاضلاب در سطح معبادر عمومی جاری گردیده، که زمینه‌ی مناسبی برای ایجاد انواع بیماری‌های واگیردار و عفونی را فراهم می‌سازد که در آینده تهدید جانی و مالی برای همسه‌های عزیز در پی خواهد داشت لذا با توجه به شرایط موجود نیاز است هم مسئولین محترم و هم مردم آگاه و فهمی ضمن همکاری متقابل و مساعد با همدیگر، موضوع را جدی گرفته تا در آینده شاهد بروز شیوع بیماری‌های ذکر شده نباشیم، باشد با این اقدام پیشگیرانه شاهد زندگی سالم و پر از نشاط برای خود و فرزندانمان در آینده فراهم نمایم و با عمل به این نکات اساسی و توصیه‌های کارشناسی معرف فرهنگ بالای شهر و ندی باشیم.

عبد... چمنی

ادامه‌ی سخن آغازین...

۱۰. کنده کاری‌های سطع شهر مریوان.
۱۱. خطر انقراض گونه‌های مختلف جانوری بر اثر شکار بی رویه.
- ...

آیا این حجم معجل زیست محیطی برای شهرستانی با این وسعت کم، زنگ خطری اساسی نیست؟! باشد که مردم و علی الخصوص مسئولین اهتمام جدی به این معجلات اساسی زیست محیطی داشته باشند.

هیوا ئەلیم! هیزی دهروون

فریشته‌ی مان و ژیان و بیون

رۆزیکی بی نیشان ئەدام، له داهاتوو

ئەوانه‌ی وا

ئاگریان له دارستانه کان بەر ئەدا

داریان ئەناشت

ئاویان ئەیاشت

ئیتر قینیان له تاریکی و له سووتان و پهشی

و گپ بیو

ئەوان حەزیان له سەوزایی و له دارستانی

چى پپ بیو

به رۇوناکی و به داهاتوو، پاھاتبوون

بە بىرى نوئى داھاتبوون

گۈرانیان لاؤانه‌وەی تىدا نەبۇو

لە دەس چوون و به فېرۇدان، له لاي

ئەوان مانای نەبۇو

خەز و خۆزگە و بىر و ئەندىشە ئىۋە بۇو

هاتبووه دى

هیز و گریکم گرتەوه

ئەممەم کە دى ...

رسوول مینوی

- ایام مبارک رمضان فرصت مناسبی برای گفتگوی بیشتر در مورد مسائل زیست محیطی می‌باشد. از امامان جماعت مساجد شهر و روستاها تقاضا دارم در این مورد توجهی بیشتری عنایت فرمایند.

«عزیزی»

- از ارگان‌های زیربسط خواستاریم برای تابلوهای ورودی شهر تدبیری بیندیشند.

«احمدی»

- از فرمانداری محترم خواهشمندیم که به وضعیت نانوایی‌ها نسبت به کیفیت پخت نان و وضعیت نابه سامان نانوایی‌ها توجه بیشتری شود.

«رضایی»

- از فرماندهی محترم نیروی انتظامی خواهشمندیم در رابطه با مراجعه ارباب رجوع به واحد وظیفه عمومی همکاری بیشتری انجام دهد.

«زند کریمی»

- از شهرداری تقاضامندیم نسبت به آسفالت خیابان و کوچه‌های محله‌ی موسک ۲ اقدام نماید.

«بیگلر»

